

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 2-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 2-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafuz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

To‘rayeva Dilovar Naimovna

Osiyo xalqaro universiteti magistranti 1 bosqich talabasi

KICHIK YOSHDAGI O‘QUVCHILARNING BADIY ASARNI TAHLIL ETISHDAGI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari ilmiy-nazariy jihatdan yoritilgan. Tadqiqot jarayonida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining badiiy matnni idrok etish, emotsional qabul qilish, obrazli fikrlash hamda nutq rivoji bilan bog‘liq jihatlar tahlil qilingan. Shuningdek, badiiy asarni tahlil qilishda qo‘llaniladigan metodlarning o‘quvchilar psixologiyasiga mosligi asoslab berilgan. Maqolada o‘zbek va xorijiy olimlar qarashlari umumlashtirilib, ushbu yo‘nalishda yetarlicha o‘rganilmagan jihatlar ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: badiiy asar, psixologik xususiyatlar, kichik yoshdagi o‘quvchi, badiiy tahlil, obrazli tafakkur, nutq rivoji.

Abstract. This article examines the psychological characteristics of literary text analysis by primary school students. The study analyzes issues related to the perception of literary works, emotional response, imaginative thinking, and speech development in young learners. The relevance of methodological approaches to literary analysis based on students’ psychological characteristics is substantiated. The views of national and international scholars are summarized, and insufficiently studied aspects of this field are identified.

Key words: literary work, psychological characteristics, primary school students, literary analysis, imaginative thinking, speech development.

Аннотация. В статье рассматриваются психологические особенности анализа художественного произведения учащимися младшего школьного возраста. В ходе исследования проанализированы вопросы восприятия художественного текста, эмоционального отклика, образного мышления и развития речи младших школьников. Обоснована значимость методических подходов к анализу художественных произведений с учетом психологических особенностей учащихся. В работе обобщены взгляды отечественных и зарубежных ученых, а также обозначены недостаточно изученные аспекты данной проблемы.

Ключевые слова: художественное, произведение, психологические особенности, младшие школьники, художественный анализ, образное мышление, развитие речи.

Kirish. Bugungi kunda ta’lim tizimida kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni anglash, his etish va tahlil qilish jarayoniga alohida e’tibor qaratilmoqda. Chunki boshlang‘ich sinf o‘quvchisida badiiy matn bilan ishlash faqatgina o‘qish malakasini shakllantirish emas, balki uning tafakkuri, emotsional dunyosi, tasavvuri va nutqini rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Ayniqsa, badiiy asarni tahlil etish jarayoni o‘quvchining yosh va psixologik xususiyatlari bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, mazkur jihatni e’tibordan chetda qoldirish ta’lim samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

Psixolog olim L. S. Vigotskiy ta’kidlaganidek, bolalarda tafakkur va nutqning rivojlanishi ijtimoiy tajriba hamda madaniy matnlar orqali amalga oshadi, badiiy asar esa ana shu jarayonning muhim vositasi sanaladi (Выготский, 1982). Kichik yoshdagi o‘quvchilar badiiy asarni ko‘proq obrazlar orqali idrok etadilar, ularning tahliliy fikrlashi esa hali to‘liq shakllanmagan bo‘lib, ko‘pincha emotsional qabul qilish ustunlik qiladi. Shu sababli badiiy matnni tahlil qilishda bolalarning psixologik tayyorgarligi, tasavvur doirasi va emotsional holatini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida badiiy obrazni qabul qilish jarayoni ijodiy tasavvur bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, bu holat bolalarning voqelikni badiiy talqin etishiga xizmat qiladi (Выготский, 1991). J.Piaje esa kichik yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurdan ko‘ra obrazli va konkret fikrlash ustunligini qayd etib, bu jihat badiiy asar tahlilida sodda, tushunarli va hayotiy yondashuvni talab etishini ta’kidlaydi (Пиаже, 1994).

Boshlang‘ich ta‘lim metodikasida ham badiiy asarni tahlil qilish jarayoni o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga mos tarzda tashkil etilishi zarurligi alohida ko‘rsatib o‘tiladi. Xususan, F. R. Qodirova badiiy matn ustida ishlashda savol-javob, suhbat, obrazli tasvir va qahramonlar xatti-harakatini muhokama qilish kabi metodlar kichik yoshdagi o‘quvchilar uchun samarali ekanini ta‘kidlaydi (Qodirova, 2018). Bu jarayonda o‘quvchilarning nutqi, fikrlash qobiliyati va estetik didi bosqichma-bosqich rivojlanadi.

Shu bilan birga, D. B. Elkonin kichik maktab yoshidagi bolalarning o‘qish faoliyati psixologik jihatdan yetakchi faoliyat ekanini qayd etib, badiiy asarni tahlil qilish orqali bolalarda mustaqil fikrlash va baholash ko‘nikmalarini shakllantirish mumkinligini asoslaydi (Эльконин, 1989). Demak, badiiy asar tahlili nafaqat adabiy bilimlarni, balki o‘quvchining shaxsiy va psixologik rivojini ta‘minlovchi muhim vosita hisoblanadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, mazkur maqolada kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlarini aniqlash, ularni hisobga olgan holda samarali metodik yondashuvlarni asoslash dolzarb ilmiy-pedagogik muammo sifatida tadqiq etiladi.

Asosiy qism. 1. Kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni idrok etishdagi psixologik xususiyatlari. Kichik yoshdagi o‘quvchilarning psixologik rivojlanishida idrok, diqqat, xotira va tasavvur yetakchi o‘rin tutadi. Bu yosh davrida bolalar atrof-muhitni, shu jumladan badiiy matn ham ko‘proq obrazli va emotsional tarzda qabul qiladilar. J. Piajening fikricha, kichik yoshdagi bolalarda abstrakt tafakkur hali yetarlicha shakllanmagan bo‘lib, ular voqealarni konkret holatlar va obrazlar orqali anglaydi (Пиаже, 1994). Shu sababli badiiy asarni tahlil qilish jarayonida bolalar syujet, qahramonlar va ularning xatti-harakatlariga alohida e‘tibor qaratadi.

Badiiy matnni idrok etish jarayonida o‘quvchilarning emotsional sezgirligi muhim ahamiyat kasb etadi. Qahramonlarning quvonchi, qayg‘usi yoki xatti-harakatlariga nisbatan munosabat bildirish orqali o‘quvchilar asarning mazmunini chuqurroq anglay boshlaydi. Bu holat badiiy asar tahlilining psixologik asoslarini tashkil etadi va bolalarning estetik didini shakllantirishga xizmat qiladi.

2. Badiiy asarni tahlil qilishda o‘quvchilarning tafakkur va nutq rivojlanishi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida nutq va tafakkur rivoji badiiy asar bilan ishlash jarayonida yanada faollashadi. D. B. Elkonin bolalarning o‘qish faoliyatini psixologik jihatdan yetakchi faoliyat deb baholab, aynan badiiy matnlar orqali o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, solishtirish va baholash ko‘nikmalari shakllanishini ta‘kidlaydi (Эльконин, 1989). Badiiy asarni tahlil qilish jarayonida o‘quvchilar matn mazmunini qayta hikoyalash, qahramonlar xatti-harakatiga baho berish, o‘z munosabatini bildirish orqali nutqiy faoliyatga jalb etiladi. Bu esa ularning og‘zaki nutqi, so‘z boyligi va mantiqiy fikrlashini rivojlantiradi.

Rosenblattning qarashlariga ko‘ra, badiiy asarni tahlil qilishda o‘quvchi va matn o‘rtasidagi faol munosabat muhim bo‘lib, o‘quvchining shaxsiy tajribasi va hissiy munosabati asarni tushunish jarayoniga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi (Rosenblatt, 1995). Ushbu yondashuv kichik yoshdagi o‘quvchilar uchun ayniqsa muhim, chunki ular matnni o‘z hayotiy tajribasi bilan bog‘lab tahlil qiladi.

3. O‘zbek olimlari tadqiqotlarida badiiy asar tahlilining metodik va psixologik jihatlari. O‘zbek pedagog olimlari ham boshlang‘ich sinf o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil qilish jarayoniga alohida e‘tibor qaratgan. F. R. Qodirova boshlang‘ich sinflarda o‘qish darslarini tashkil etishda badiiy matn ustida ishlash o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos bo‘lishi zarurligini ta‘kidlaydi (Qodirova, 2018). Uning fikricha, badiiy asarni tahlil qilishda savol-javob, suhbat, qahramonlar faoliyatini muhokama qilish kabi usullar o‘quvchilarning faolligini oshiradi. T.G‘.G‘afforova esa badiiy asarni tahlil qilish jarayonida nutqni rivojlantirish masalasiga alohida e‘tibor qaratib, o‘quvchilarning matnni tushinishi va izchil fikr bildira olishi psixologik jihatdan muhim ekanini ko‘rsatadi (G‘afforova, 2020). Bu jarayonda o‘quvchilarning diqqatini saqlash, tasavvurini faollashtirish va emotsional qiziqishini oshirish muhim metodik vazifa hisoblanadi.

4. O‘rganilmagan jihatlar va tadqiqot zarurati. Mavjud ilmiy tadqiqotlarga qaramay, kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil qilishdagi individual psixologik farqlari yetarlicha o‘rganilmagan. Xususan, o‘quvchilarning tasavvur darajasi, emotsional sezgirligi, diqqat barqarorligi va bu omillarning tahlil samaradorligiga ta‘siri chuqur tadqiq etilishini talab qiladi. Shuningdek,

zamonaviy ta’lim sharoitida badiiy asarni tahlil qilishda innovatsion metodlar va ularning o‘quvchilar psixologiyasiga mosligi masalasi ham dolzarb bo‘lib qolmoqda. Shu sababli, mazkur yo‘nalishda olib boriladigan tadqiqotlar boshlang‘ich ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Mazkur maqolada kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, boshlang‘ich sinf o‘quvchilari badiiy matnni asosan obrazli, emotsional va konkret fikrlash asosida idrok etadi. Bu holat ularning yosh xususiyatlari bilan bog‘liq bo‘lib, badiiy asarni tahlil qilish jarayonida qahramonlar, syujet va voqealarga bo‘lgan munosabat ustunlik qiladi. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, badiiy asar ustida ishlash o‘quvchilarning nutqi, tafakkuri va estetik didini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, savol-javob, suhbat, qahramonlar xatti-harakatini muhokama qilish kabi metodlar o‘quvchilarning faolligini oshirib, mustaqil fikrlash va baholash ko‘nikmalarini shakllantiradi. O‘zbek olimlari tomonidan ilgari surilgan metodik yondashuvlar boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining psixologik imkoniyatlariga mosligi bilan ajralib turadi.

Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil qilishdagi individual psixologik farqlari, xususan, tasavvur darajasi, diqqat barqarorligi va emotsional sezgirlik kabi jihatlar yetarlicha yoritilmaganligi aniqlandi. Bu esa kelgusida mazkur yo‘nalishda chuqurroq ilmiy izlanishlar olib borish zarurligini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, badiiy asarni tahlil qilish jarayonini kichik yoshdagi o‘quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etish ta’lim samaradorligini oshiradi hamda o‘quvchilarning shaxsiy, ijodiy va intellektual rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Qodirova F. R. Boshlang‘ich sinflarda o‘qish darslari metodikasi. - Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
2. G‘afforova T. G‘. Boshlang‘ich sinflarda nutqni rivojlantirish metodikasi. - Toshkent, 2020.
3. Yo‘ldoshev J. G‘. Boshlang‘ich ta’lim metodikasi. - Toshkent: Fan, 2019.
4. Saidova M. O‘qish savodxonligi va matn tahlili. - Toshkent, 2021.
5. Выготский Л. С. Мышление и речь. - Москва: Педагогика, 1982.
6. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. - Москва, 1991.
7. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка. - Москва: Педагогика, 1994.
8. Эльконин Д. Б. Психология обучения младшего школьника. - Москва, 1989.
9. Rosenblatt L. Literature as Exploration. - New York: Modern Language Association, 1995.
10. Boshlang‘ich ta’lim ilmiy-metodik jurnali. - Toshkent.
11. Xalq ta’limi ilmiy-metodik jurnali. - Toshkent.
12. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi rasmiy sayti: www.edu.uz
13. Ziyonet axborot-ta’lim portali: www.ziyonet.uz

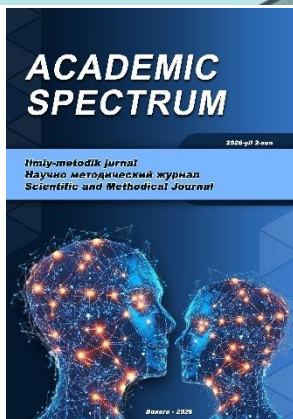
MUNDARIJA:

Qurbonov G‘ulomjon G‘afurovich Ochilboyeva Maftuna Dilshod qizi	<i>Matematik ta’limda differensial yondashuv tushunchasi va uning shakllanishining hozirgi holati</i>	6
Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi Husanboyeva Xurshidabonu Muhammadamin qizi	<i>Axborot texnologiyalarining chet tilini o‘qitish metodikasidagi o‘rni va ahamiyati</i>	10
Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi	<i>Kollaborativ o‘qitish texnologiyasi “boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” faniga tatbiq etish imkoniyati</i>	13
Alimdjanova Dilbar Negmatovna	<i>Jamoat salomatligini fanini o‘qitishda mualliflik pedagogik texnologiyalari</i>	18
Raximova Nasiba Nuriddinovna	<i>O‘smirlarda agressiya muammosini o‘rganishning nazariy-metodologik asoslari</i>	22
Bozorova Nazokat Mamasoatovna	<i>Tarixiy podkastlar va videobloglar o‘quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish shakli sifatida</i>	26
To‘rayeva Dilovar Naimovna	<i>Kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari</i>	30
Bobomurodova Mahzuna Ortiq qizi	<i>Gidronimlarda geografik va tarixiy omillarning aks etishi</i>	33
Giyasova Zuxra Raxmatullayevna	<i>Gaz molekulalarining tezliklar bo‘yicha taqsimoti: desmos yordamida raqamli vizualizatsiya va didaktik imkoniyatlar</i>	36
Bekimbetova Gulnaz Nabatovna	<i>Methodology for using educational materials on natural resources in theoretical classes</i>	43
Narmuradova Rayhon Uktamovna	<i>Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini psixologik tahlilga o‘rgatishning ahamiyati</i>	48
Itolmasova Nafisa Furqatovna	<i>Kasbiy qobiliyat tushunchasi va uning psixologik asoslari</i>	51
Yunusova Sohiba Abdulmamidovna Raxmataliyeva Marjona Xurshidjon qizi	<i>Jarayonlarni boshqarishda rejining va kaizen uslublari asosida samaradorlikni oshirish</i>	54
Narmuradova Rayhon Uktamovna	<i>Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi</i>	57
Ismatova Kamola Azizjon qizi	<i>Bola psixik taraqqiyotida oilaning ahamiyati</i>	60
Ochilova Mexrubon Syratovna	<i>Значение курсов повышения квалификации учителей цифровой грамотности и применению образовательных платформ на уроках географии</i>	64
Sirojov Otajon Orifjonovich	<i>Talabalarning o‘quv faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilishning integrativ mexanizmlarini takomillashtirish</i>	69
Islomov Nurtoy Nomoz o‘g‘li	<i>Talabalarda atamalar bilan ishlash ko‘nikmalarini takomillashtirish</i>	76

Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	<i>Ingliz tili o‘qitishda o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyani rivojlantirish metodlari tahlili</i>	80
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	<i>Maktabdan tashqari ta‘lim strategiyalari: istiqbolli yo‘nalishlar, strategik rejalashtirish va amaliy tadqiqotlar</i>	84
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	<i>Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ta‘lim jarayonidagi o‘rni</i>	88
Odamova O‘g‘iljon Kenjayevna	<i>Ta‘lim muassasalarida psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda ertak terapiyasining o‘rni</i>	91
Shikarov Tolib Tavakalovich	<i>Raqamli pedagogikada adaptiv ta‘lim texnologiyalari: talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va o‘quv samaradorligini oshirish</i>	95
Raximov Azizbek Normurodovich	<i>Jadid munavvarlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mohiyati</i>	99
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili</i>	104
Xolmirzayeva Shahnoza Majidovna	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqillik va ijodiy tashabbusni rivojlantirishning pedagogik asoslari</i>	108
Tangirov Farxodjon Mamatyakubovich	<i>Loyihaga asoslangan faoliyatning o‘quvchilar meta-fan kompetensiyalari va texnologik madaniyatini rivojlantirishga ta‘siri</i>	112
Rasulov Rustambek Odilovich Xoshimov Mirjalol Murodjon o‘g‘li	<i>Xalqaro aloqa: mohiyati, rivojlanishi, va zamonaviy tendensiyalar</i>	119
Baratova Nozima Xidirova Gavhar Rustamovna	<i>Raqamli texnologiyalar asosida barqaror turizmni rivojlantirish istiqbollari</i>	123
Urazaliyeva Dilraboxon Nishonboyevna	<i>O‘smirlarda suisid xavfining bio-psixo-fiziologik mexanizmlari: masofaviy psixogen ta‘sir sharoitida tibbiy-psixologik yondashuv</i>	129
Kurbonov Munis Ro‘zmetova Muhabbat	<i>Ta‘lim jarayonida pedagogik yondashuv axborotlashtirishning ahamiyati</i>	137
Farmonova Dildora Sobirovna	<i>Nogiron bolalarning jamiyatga moslashuvdagi to‘siqlar</i>	140
Axmadova Gulbashakar Azizbekovna	<i>Erta bolalikda emotsional befarqlikning oqibatlari</i>	143
Tojiboyev Ziyodilla A‘zamjon o‘g‘li	<i>Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari</i>	147
Umaraliyeva Hilola Fazliddin qizi	<i>Talabalarning kommunikativ kompetentligi guruhiiy o‘zaro ta‘sir samaradorligining prediktori sifatida</i>	149
Kozieva Ikbol Komilzhonovna	<i>Onomastics funktsions</i>	153
Ismatova Dilafruz To‘ymuratovna	<i>Zamonaviy jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi: an‘anaviy modeldan individualistik modelga o‘tish jarayoni</i>	156
Ziyadilloeva Malikabonu Abdulloyevna	<i>Approaches to studying individual soldier performance and group interaction in the armed forces</i>	160

Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	<i>O'smirlik davrida kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-muhit omillari va ularning shaxs kamolotidagi ahamiyati</i>	164
Hamroyev Jasur Umedovich	<i>Oliy ta'lim muassasalarida sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalarning innovatsion tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari</i>	169
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	<i>Social and psychological factors in the development of positive behavior in adolescents</i>	173
Rustamov Shavkat Shuxratovich	<i>Pedagogical and psychological approaches to developing students' innovative competence</i>	177
Назаров Акмал Мардонович	<i>Психологические факторы развития креативного мышления и инновационного подхода у студентов</i>	180
Ганджиев Феруз Фуркатович	<i>Проявления агрессии среди подростков в социальных сетях и их психологические последствия</i>	184
Дехконбоев Шохжахон Ойбекович	<i>Методы и подходы судебно-психологической экспертизы при оценке эмоционального состояния личности</i>	189
Zoirov Abduqodir Askarovich	<i>Talabalarda diqqat sifatлари rivojlanishining psixologik determinantlari</i>	193
Xolmo'minova Yasmina Ma'murjon qizi	<i>Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta'lim dasturlarining samaradorligi</i>	197
Khusanova Gulasal Shuhratjon kizi, Fozilova Shakhzoda Aslam kizi	<i>Comparison of the effectiveness of online and offline learning</i>	200
Raximova Moxinora Xoshimjanovna Ibrohimova Feruzabonu Ilyosbek qizi	<i>Rivojlangan xorijiy mamlakatlar ta'limi taraqqiyotining ayrim masalalari</i>	203
Шарипова Умида Шавкат кизи	<i>Факторы и проблемы исследования гендера в социолингвистике</i>	206
Тагирова Муштарий Махсудовна	<i>Своеобразные черты литературных и публицистических трудов джадидов</i>	209
Narziyeva Husnora	<i>Norasmiy savdoning shahar iqtisodidagi o'rni</i>	212
Xomidova Mahliyo Akobir qizi	<i>Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar, ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari</i>	216
To'raqulova Nargiza Ali qizi	<i>Yozuvning vujuga kelishi va tilshunoslikdagi ahamiyati</i>	219
Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.	<i>Para sportchilarni qo'llab quvvatlashning ijtimoiy psixologik determinatlari (o'smir yoshidagi parasportchilar misolida).</i>	222
Diyorbek Abrayev Mamarajab ogli	<i>Translation of culturally-bound words from english into uzbek: challenges and strategies</i>	225
Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi	<i>O'zbek xalq og'zaki ijodi va uni maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional intellektini rivojlantirishda qo'llashning psixologik asoslari</i>	228

<i>Rahmatova Nasiba Sobirovna</i>	<i>Gender psixologiyasida jinsiy farqlanish muammolarini tahlil qilishda erkaklar va ayollarning rollari</i>	231
<i>Ro‘ziyev Ulug‘bek Muzzafarovich</i>	<i>O‘smirlardagi emotsional zo‘riqishlar va ularni kelib chiqish sabablari</i>	238
<i>Mirzayeva Dilshoda Ikromjonova Sayfidinova Aziza Tolibovna</i>	<i>O‘zbek va ingliz leksikasida nabotot obrazlarining metaforik talqini</i>	242
<i>Qodirova Dilnoza Murtazoyevna</i>	<i>Talabalarda professional identifikatsiya jarayonining psixologik determinantalari</i>	244
<i>Tajibayev Shohruh Maqsudovich</i>	<i>The influence of psychological characteristics on guides’ communicative skills and their professional significance</i>	251
<i>Sharopov Suxrob Shodi o‘g‘li</i>	<i>O‘smirlarda refleksiv xususiyatlar va tanqidiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik</i>	256

“ACADEMIC SPECTRUM”

ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o‘zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E‘lon qilinadigan maqolalarga bo‘lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro‘yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so‘z) va tayanch so‘zlar (8-

10 ta) ingliz, o‘zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to‘liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo‘lsa, ularning har biri haqida to‘liq ma‘lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko‘rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo‘llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro‘yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e‘lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o‘ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko‘rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Anti plagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo‘lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislar va ma‘ruzalari chop etilmaydi. E‘lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko‘chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o‘zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvoohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.

Buxoro

2026. № 2-Son.